II

(Neleģislatīvi akti)

LĒMUMI

KOMISIJAS LĒMUMS (ES) 2020/787

(2020. gada 16. jūnijs),

ar ko pagarina pārejas periodu attiecībā uz lauksaimniecības zemes iegādi Horvātijā

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Horvātijas Republikas pievienošanos Eiropas Savienībai,

ņemot vērā Aktu par Horvātijas Republikas pievienošanos un jo īpaši tā V pielikuma 3. nodaļu,

ņemot vērā Horvātijas lūgumu,

tā kā:

(1) 2011. gada Pievienošanās aktā ir paredzēts, ka Horvātija septiņus gadus pēc pievienošanās līdz 2020. gada 30. jūnijam var paturēt spēkā ierobežojumus attiecībā uz to, kā lauksaimniecības zemi iegādājas citas dalībvalsts valstspiederīgie, Eiropas Ekonomikas zonas nolīguma (EEZN) līgumslēdzēju valstu valstspiederīgie un juridiskas personas, kas dibinātas saskaņā ar citas dalībvalsts vai EEZN valsts tiesību aktiem. Attiecībā uz kapitāla brīvu apriti, kas garantēta Līguma par Eiropas Savienības darbību 63. līdz 66. pantā, tas ir pagaidu izņēmums. Šo pārejas periodu var pagarināt vienu reizi uz laiku līdz trim gadiem.

(2) Pārejas perioda noteikšanas galvenais iemesls laikā, kad Horvātija pievienojās Eiropas Savienībai, bija nepieciešamība Horvātijā saglabāt sociālekonomiskos apstākļus lauksaimnieciskās darbības veikšanai pēc vienotā tirgus ieviešanas un pārejas uz kopējo lauksaimniecības politiku. Proti, pārejas perioda mērķis bija kliedēt bažas par lauksaimniecības zemes iegādes liberalizācijas iespējamo ietekmi uz lauksaimniecības nozari. Tas tika darīts tāpēc, ka Horvātijā salīdzinājumā ar Austriju, Beļģiju, Dāniju, Somiju, Franciju, Vāciju, Grieķiju, Īriju, Itāliju, Luksemburgu, Nīderlandi, Portugāli, Spāniju, Zviedriju un Apvienoto Karalisti (turpmāk "ES-15 valstis") pastāvēja ievērojamas atšķirības zemes cenās un lauksaimnieku pirktspējā ([1]). Pārejas periods bija paredzēts arī, lai: i) atvieglotu lauksaimniecības zemes restitūcijas un privatizācijas procesu; ii) uzlabotu zemes reģistrus un kadastru un reglamentētu īpašumtiesības; un iii) atmīnētu lauksaimniecības zemi. Komisijas ziņojumā (2017. gada 8. maijs) "Pārskats par pārejas pasākumiem attiecībā uz lauksaimniecības nekustamā īpašuma iegādi, kuri paredzēti 2011. gada Līgumā par Horvātijas pievienošanos ES" (turpmāk "vidusposma pārskats") jau uzsvērts, ka ir svarīgi līdz paredzētā pārejas perioda beigām pabeigt iepriekš minētās lauksaimniecības reformas ([2]).

(3) Horvātija 2019. gada 15. novembrī lūdza attiecībā uz lauksaimniecības zemes iegādi šo pārejas periodu pagarināt par trīs gadiem.

(4) Saskaņā ar *Eurostat* rīcībā esošajiem datiem lauksaimniecības zemes cenas Horvātijā ir vienas no zemākajām Eiropas Savienībā. Pilnīga lauksaimniecības zemes cenu izlīdzināšanās nebija gaidāma, un tā arī netika uzskatīta par pārejas perioda izbeigšanai nepieciešamu priekšnoteikumu. Tomēr lauksaimniecības zemes cenu atšķirības starp Horvātiju un gandrīz visām pārējām dalībvalstīm, jo īpaši ES-15 valstīm, ir tik lielas, ka tās varētu kavēt sekmīgu virzību uz cenu izlīdzināšanos.

([1]) Komisijas ziņojums Padomei (2017. gada 8. maijs) "Pārskats par pārejas pasākumiem attiecībā uz lauksaimniecības nekustamā īpašuma iegādi, kuri paredzēti 2011. gada Līgumā par Horvātijas pievienošanos ES" (COM(2017) 217).

([2]) Tas pats.

(5) *Eurostat* dati liecina arī par to, ka joprojām pastāv atšķirība starp Horvātijas un gandrīz visu pārējo dalībvalstu, jo īpaši ES-15 valstu, IKP uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas līmeņa. Tādējādi salīdzinājumā ar iedzīvotāju pirktspēju lauksaimniecības zemes pašreizējās cenas Horvātijā ir augstas.

(6) Saskaņā ar 2016. gada lauku saimniecību struktūras apsekojumu ([3]) zemes īpašuma struktūru Horvātijā raksturo mazo ģimenes saimniecību un sadrumstalotu lauksaimniecības zemes īpašumu pārsvars. Salīdzinot ar vidējo lauksaimnieku Eiropas Savienībā, Horvātijā vidējais lauksaimnieks izmanto par 30 % mazāku lauksaimniecības zemes platību, audzē uz pusi mazāk mājlopu vienību un saražo par 56 % mazāku standarta produkciju. Šo mazo saimniecību konsolidācijas process joprojām turpinās. Lauku saimniecību sadrumstalotība ir viens no galvenajiem faktoriem, kas ierobežo Horvātijas lauksaimniecības nozares attīstību.

(7) Tas, ka Horvātijas lauksaimnieku ražīgums ir zemāks par citu Eiropas lauksaimnieku ražīgumu, negatīvi ietekmē viņu konkurētspēju. Salīdzinot ar Eiropas Savienības vidējo lauksaimniecības ražīguma rādītāju, Horvātijas Republikas lauksaimniecības ražīgums 2018. gadā bija par 70,2 % zemāks. Horvātijas iestādes ziņo, ka Horvātijas lauksaimniecības nozare Eiropas vienotajā tirgū nav pietiekami konkurētspējīga.

(8) Turklāt Horvātijas iestādes savā lūgumā pagarināt termiņu uzsver, ka ir vajadzīgs vairāk laika, lai pilnībā īstenotu dažus projektus, kas, iespējams, atvieglos lauksaimniecības zemes iegādi, piemēram: i) zemes privatizāciju un restitūciju; ii) īpašumtiesību reglamentēšanu; iii) zemes reģistru un kadastrālo datu sakārtošanu; un iv) lauksaimniecības zemes, par kuru ir aizdomas, ka tajā joprojām ir mīnas, atmīnēšanas turpināšanu.

(9) Šādos apstākļos sagaidāms, un tā uzskata arī Horvātijas iestādes, ka ierobežojumu atcelšana no 2020. gada 1. jūlija Horvātijā varētu radīt spiedienu uz zemes cenām visos ģeogrāfiskajos apgabalos. Līdz ar to netiek izmantota iespēja ierobežot pārejas perioda pagarināšanu, attiecinot to tikai uz konkrētiem īpaši ietekmētiem ģeogrāfiskajiem apgabaliem. Lauksaimniecības zemes cenu pieauguma tendence īstermiņā un vidējā termiņā, visticamāk, būtu nelabvēlīga Horvātijas lauksaimniecības nozares strukturālajai transformācijai, tostarp mazo saimniecību pārveidei par vidēji lielām saimniecībām. Tāpēc pastāv liels risks, ka pēc pārejas perioda beigām Horvātijas lauksaimniecības zemes tirgū radīsies nopietni traucējumi.

(10) Tāpēc būtu jāpiešķir 2011. gada Pievienošanās akta V pielikuma 3. nodaļā minētā pārejas perioda trīs gadu pagarinājums.

(11) Lai tirgu pilnībā sagatavotu liberalizācijai, joprojām ir ārkārtīgi svarīgi pat nelabvēlīgos ekonomikas apstākļos veicināt, ka Horvātijas lauksaimniecības nozares stāvoklis tiek uzlabots, izmantojot dažādus pasākumus. Minētie pasākumi jau tika uzsvērti vidusposma pārskatā, un tie ietver: i) lauksaimniecības reformas pabeigšanu un ii) lauksaimniecības zemes restitūciju un privatizāciju pārejas periodā.

(12) Ņemot vērā, ka Eiropas saimnieciskā uzplaukuma pamats vienmēr bijis vienots un atvērts tirgus, arī Horvātijā tās lauksaimniecības tirgum varētu dot labumu ārvalstu kapitāla ieplūšana. Kā uzsvērts vidusposma pārskatā, ārvalstu ieguldījumiem lauksaimniecības nozarē būtu būtiska ilglaicīga ietekme, nodrošinot kapitālu un zinātību, zemes tirgu funkcionēšanu un lauksaimniecības ražīgumu. Ārvalstu īpašuma tiesību ierobežojumu pakāpeniska samazināšana pārejas perioda laikā palīdzētu arī sagatavot tirgu pilnīgai liberalizācijai.

(13) Tiesiskās noteiktības labad un lai novērstu juridisko vakuumu Horvātijas tiesību sistēmā pēc pašreizējā pārejas perioda beigām, šim lēmumam jāstājas spēkā dienā, kad to publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Horvātijā attiecībā uz lauksaimniecības zemes iegādi pārejas periodu, kas minēts 2011. gada Pievienošanās akta V pielikuma 3. nodaļā, pagarina līdz 2023. gada 30. jūnijam.

([3]) Lauku saimniecību struktūras apsekojumu sk. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:FSS.

2. pants

Šis lēmums stājas spēkā dienā, kad to publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē, 2020. gada 16. jūnijā

Komisijas vārdā –
Priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN